

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl



Michael Ignatieff

Vuur en as. Succes en falen in de politiek

Cossee | 2013 | 240 pp. | € 19,90 | ISBN 9789059364547

Intellectueel loopt vast in politieke realiteit

door *Eric Janse de Jonge*

De auteur is onder meer voorzitter van het Nationaal Openbaar Vervoer Beraad (NOVB) en bestuursvoorzitter van Exodus Nederland.

Michael Ignatieff heeft een zeldzaam boek geschreven. Enerzijds laat hij successen in de politiek zien, maar daarvan kennen we veel boeken. Ignatieff laat anderzijds ook het falen van politici (en van zichzelf) zien. Van dat laatste genre zijn publicaties schaars. *Vuur en as* is bovendien een handboek voor huidige en toekomstige politici die zich willen bewegen binnen de moderne democratie en daar resultaten willen behalen. Het is een onmisbaar boek geworden voor iedereen die begaan is met politiek en bestuur. Hoewel Canada geheel in de traditie van de Angelsaksische staatsrechtelijke en politieke cultuur geen christendemocratische partijen kent, is lezing

van het boek niettemin boeiend voor christendemocraten.

* * *

Michael Ignatieff (1947) is onder intellectuelen al vele jaren bekend als schrijver van scherpzinnige analyses van de internationale politiek. Hij was hoogleraar internationale betrekkingen aan de universiteiten van Cambridge, Oxford, Toronto en Harvard. Daarnaast was hij programmamaker, journalist en columnist bij onder meer de Britse zondagskrant *The Observer*. Na zijn terugtreden uit de Canadese politiek in 2011 werd Ignatieff benoemd tot 'senior resident' bij de Universiteit van Toronto, Masse College. Hij doceert tevens aan de School of Public Policy en de rechtenfaculteit. In januari 2013 keerde hij terug naar Harvard Kennedy School, waar hij zich vooral toelegt op de betekenis van mensenrechten. Hij schrijft nog steeds over internationale politiek en over de Canadese politiek.

Ignatieff maakte snel carrière in de Canadese politiek. In 2004 werd hij door een drietal 'mannen in het zwart' (p. 19) te

volledig uitgebuit: hij werd afgeschilderd als een bruto die mensonterende praktijken zou goedkeuren. Deze tactiek was nieuw voor hem en hij wist zich aanvankelijk dan ook geen raad met deze verdraaiing van feiten. Ignatieff zegt daarover: 'Ik begreep op dat moment nog niet dat uitleg in de politiek altijd te laat komt. Je legt nooit uit en je klaagt nooit. Als je geluk hebt, krijg je ooit de kans je te wreken' (p. 60).

Feit is dat Ignatieff zonder enige parlementaire ervaring leider werd van een oppositiepartij. Hij kreeg ook nauwelijks de tijd om zich in te werken als lid van het parlement. Had hij dat wel kunnen doen, dan had hij zich de basale, maar tegelijk ook essentiële, vaardigheden eigen kunnen maken waarover men in de politiek moet beschikken. De machiavellistische kant van politiek bedrijven maakte hij zich niet tijdig eigen, zoals hijzelf ook aangeeft (p. 55-57). Dat maakte dat Ignatieff zich bijna overal over verbaast, respectievelijk zich laat verrassen door de tactiek van zijn tegenstanders, en soms ook die van zijn partijgenoten. Dat alles maakt een naïeve indruk. Herhaaldelijk trekt hij lessen uit zijn ervaringen, maar die trekt hij in feite te laat.

* * *

Ignatieffs ervaringen hebben een buitengewoon boeiend en goed geschreven boek opgeleverd. De lessen die hij trekt uit zijn mislukte politieke avontuur zijn openhartig en leerzaam. Ook geeft hij aan zeer veel waardering te hebben voor allen die zich volledig inzetten voor de publieke zaak. Hij staat versteld van wat vrijwilligers in de politiek aan werk verzetten. Waardering heeft hij voor hen die controle weten te behouden over het imago van de politiek, die een politiek offensief juist weten te *timen* en die bij

iedere burger de indruk weten te wekken dat zij één van hen zijn. Ignatieff heeft ook genoten van alle reizen en vooral van zijn contacten met kiezers. Hij doet verslag van heel warme menselijke contacten met kiezers in het land. Onmiskenbaar is dat een van de aantrekkelijke kanten van politiek. Ignatieff laat echter ook uitgebreid de hypocrisie, het gekonkel, het opportunisme en het gemanipuleer zien.

Ignatieff komt op de lezer over als een naïef politicus. Naïef is hij bijvoorbeeld bij de start van zijn carrière: hij stelt de 'drie mannen in het zwart' niet de vragen die men zou verwachten van iemand die een partijleiderschap krijgt aangeboden, zoals waarom men juist hem vroeg, wat de (ideologische) lijn van de partij is, en wat de sfeer in de fractie is.

Wat betreft de commotie over de uitleg van een aantal van zijn publicaties meent hij vooral feiten te presenteren. In de politiek gaat het echter over de *waardering* van de feiten op een heel andere manier. Dat verrast Ignatieff elke keer weer. Het valt echter niet uit te sluiten dat het om een politieke duiding ging door de oppositiepartijen.

Ook de rol van de media en campagne-technieken en -tactieken roepen bij hem geen vragen op, laat staan dat hij een strategie heeft. Ignatieff verliest in de loop van de jaren wel iets van zijn naïviteit, maar hij blijft in essentie de intellectueel die het politieke metier analyseert en beschouwt.

Ignatieff komt klem te zitten tussen enerzijds zijn perspectief van de jurist die vanaf de zijlijn observeert en bewaker is van de beginselen van de rechtsstaat, en anderzijds zijn rol als politicus, die principes soms moet verloochenen om aan de macht te komen. Zelf zegt hij hierover: 'Als je wilt

